

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 16207-09-11 סולטני (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר- מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 8955-11-11 סלחות (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר- מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 27387-09-11 צלאח(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר- מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 39730-09-11 צלאח(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר- מחלקת האסיר ואח'

בפני כב' השופט יונתן אברהם

העותר בעת"א 16207/09/11

1. ראוי פואד סולטני

ע"י ב"כ עוה"ד רימא איוב ואינה כהן

העותר בעת"א 8955/11/11

2. ראיד סלחות

ע"י ב"כ עו"ד עביר בכר

העותר בעת"א 27387/09/11 + 39730/09/11

3. טעיד צלאח

ע"י ב"כ עו"ד עביר בכר

ג ג ד

המשיבים

1. משטרת ישראל

2. שירות בתי הסוהר

החלטה

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11

רקע

שלושת העותרים הינם אסירים ביטחוניים.

העותר 1 (להלן: "סולטאני") הינו אזרח ישראלי, יליד 1986, שפוט ל- 68 חודשי מאסר וזאת מיום 10/08/09.

העותר 2 (להלן: "סלחות") הינו תושב ירושלים, המרצה מאסר של 13.5 שנים מיום 27/11/02.

העותר 3 (להלן: "צלאח") הינו פלסטיני תושב השטחים, שפוט ל- 27 שנים וזאת מיום 18/11/04.

העותרים למדו במסגרת מאסרם ממקום כלאם באוניברסיטה הפתוחה וזאת בהתאם לפקני"צ 04.48.00.

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 16207-09-11 סולטני (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 8955-11-11 סלחות (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 27387-09-11 צלאח(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 39730-09-11 צלאח(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'

1 בחודש 06/2011 החליט נציב שבי"ס לבטל את הפקניצ הנ"ל ולשלול מכל האסירים הביטחוניים את
 2 האפשרות ללימודים באוניברסיטה הפתוחה. מכאן העתירה.

3
 4
 5

טענות העותר 1

6 העותר טען כי השלים 2 שנות לימודים קודם למאסרו ולאחר מאסרו החל ללמוד באוניברסיטה
 7 הפתוחה, לימודי תואר ראשון במסלול חברה ורוח, במשך 3 סמסטרים. הוא אף נרשם לקורסים
 8 נוספים בסמסטר המתחיל ב- 25/10/11, אך נדע לו כי לימודיו לא יתאפשרו עקב ההחלטה הנ"ל של
 9 הנציב.
 10 לטענתו, מדובר בהחלטה פוליטית אשר התקבלה בשעתו כתגובה על סירוב תנועת חמאס לאפשר
 11 ביקורי הצלב האדום אצל החייל גלעד שליט. מדובר בשיקולים שאינם רלוונטיים ופוגעים בזכויות
 12 יסוד של אסירים וביניהן העותר שכן, הם הופכים את העותר ושכמותו לקלפי מיקוח. עוד טען כי זו
 13 האפשרות היחידה שלו כאסיר ביטחוני ללמוד לימודים אקדמיים ולהרחיב את השכלתו. ההחלטה
 14 פוגעת בו מעבר לנדרש. כן טען כי ההחלטה מפלה בין אסירים ביטחוניים לאחרים וכי היא ניתנה
 15 מנוך חריגה קיצונית מסמכות בשל היותה נשענת על שיקולים זרים. נטען כי מדובר בהחלטה לא
 16 מיידית, גורפת, הפוגעת פגיעה חמורה בזכויות יסוד חוקתיות. העותר פירט בעתירתו את כל שלבי
 17 הלימודים שעבר. עוד טען כי שלילת האפשרות ללימודים לא נועדה לתכלית של שמירה על הביטחון
 18 בבית הכלא או לשיקולים ביטחוניים אחרים, אלא מטעמים זרים.
 19 לטענתו, לימודים בכלא יש בהם כדי לסייע בשינוי דפוסי התנהגות אצל האסירים, לרבות הפחתת
 20 אלימות, שיפור דימוי עצמי, ביטוי עצמי וחיזוק הקשר עם העולם החיצון ועוד.
 21 במישור המשפטי טען העותר כי זכויות היסוד של האדם, כך נפסק, נותרות עימו גם בין חומות בית
 22 הכלא. הוא טען כי הזכות לחינוך היא אחת מן זכויות היסוד וההחלטה פוגעת בזכות זו ובאינטרס
 23 ההסתמכות של העותר.
 24 עוד טען כי ההחלטה פוגעת בזכות לשוויון בשל אפליה בין אסירים ערביים המסווגים כביטחוניים
 25 לעומת כלל האסירים הפליליים והיא על כן אפליה בין אסירים על רקע גזעי.
 26 כן טען כי ההחלטה פוגעת בזכות לכבוד המשתרעת על מגוון רחב של היבטים אנושיים וביניהם
 27 הזכות לחינוך.

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 16207-09-11 סולטני (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 8955-11-11 סלחות (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 27387-09-11 צלאח(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 39730-09-11 צלאח(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'

1 העותר טען כי הפגיעה בו אינו מעוגנת בתנאי פסקת ההגבלה שבחוק יסוד כבוד האדם וחירותו, שכן
 2 אינה מעוגנת בחוק הקובע כללים ברורים ומבחנים מפורטים לפגיעה בזכות.
 3 לחלופין, במידה שמוסמך נציב שבי"ס להורות על ביטול לימודים אקדמיים, יש ליתן להסמכה זו
 4 פרשנות מצמצמת ותכליתית, כך שהסמכות תחול רק עת מתקיימים טעמים ביטחוניים משמעותיים
 5 ביותר המצדיקים את ההגבלה של הזכות ללימוד, כגון פגיעה בביטחון המדינה או פגיעה בסדר בבית
 6 הכלא, ברמה של וודאות קרובה לוודאי.
 7 עוד לחלופין נטען כי לא מתקיימים שלושת מבחני המידתיות, וביניהם הקשר הרציונאלי אמצעי
 8 פחות בחומרתו ומבחן המידתיות הצר אשר נקבעו בפסיקה.

9
 10 בפניי הוסיפה וטענה ב"כ העותר 1 כי גם אם תתקבל הטענה שהפקודה בוטלה כדין, ההחלטה
 11 לשלילת הלימודים באופן גורף אינה יכולה לעמוד בחלל ריק ויש לבחון אותה נוכח טעיף א' 1
 12 לכללים ביחס לאסירים ביטחוניים (פקני"צ 03.02.00) הקובע כי בנושאים שאינם מוסדרים במפורש
 13 באותה פקודה, יכולו ההסברים שנקבעו לגבי כלל האסירים ועל כן יש לאפשר לעותרים לימודי
 14 השכלה על תיכונית, לפי הוראות פקני"צ 04.49.00.
 15 לטענתה המאסר כשלעצמו אינו מבטל את כל הזכויות שיש לאסיר וניתן להגביל את אותן זכויות רק
 16 לנושאים שנובעים מעצם הגבלת חופש התנועה ותנאי הכליאה וזאת על פי חוק ובהתאם לתנאי
 17 פיסקת ההגבלה.
 18 היא שבה גם על הטענות שפורטו בכתב העתירה.
 19 מכל הטעמים הנ"ל, ביקש העותר 1 להורות על החלטת הנציב הנ"ל.

טענות העותרים 2 ו- 3

20
 21
 22
 23 ב"כ העותרים 2 ו- 3 הקדימה וטענה כי יש לבחון את העתירה ככזו שהוגשה בגין הפסקת זכות
 24 שהוקנתה ולא כעתירה כנגד החלטה המסרבת ליתן מלכתחילה זכות.
 25 לטענתה, החלטת המשיבים לשלילת הלימודים אינה חוקית, ראשית בשל השיקולים הזרים שעמדו
 26 ביסודה הנובעים מחד, משיקולים פוליטיים גרידא ובעניין זה כיוונה לפרשת החייל גלעד שליט
 27 כמפורט לעיל ומאידך, בשל כך ששיקולים אלה נועדו להוסיף ענישה לאסירים הביטחוניים.
 28 לטענתה, כוונה ההחלטה כנגד אסירים ביטחוניים פלסטינאיים ולא נגד כלל האסירים הביטחוניים.

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 16207-09-11 סולטני (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 8955-11-11 סלחות (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 27387-09-11 צלאח(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 39730-09-11 צלאח(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'

- 1 עוד הוסיפה וטענה כי ההחלטה אינה חוקית בשל האפליה שהיא יוצרת במישור החוקתי והמינהלי.
- 2 במישור החוקתי היא מכוונת כלפי קבוצת אסירים פלסטינאיים ועל כן נגועה באפליה ובמישור
- 3 המינהלי היא מפלה בין קבוצות שונות של אסירים בכלא ללא קיומה של סיבה מוצדקת להטלת
- 4 המגבלה הנ"ל. היא התייחסה לטענת ב"כ המשיבים שלפיה ההחלטה התקבלה בין היתר גם נוכח
- 5 מידע שבידי גורמי הביטחון, לפיו מעבירים ארגוני טרור כספים, מסרים ואמצעים שונים לטובת
- 6 אסירים ביטחוניים וכי משנמצא כי הזכות לקבל כספים מן החוץ נוצלה לרעה, היינו, לתגמול
- 7 אסירים ביטחוניים על מעשיהם, הדבר היווה שיקול לשלילת אותה הטבה.
- 8 בתשובה לטענה זו, טענה ב"כ העותרים 2 ו-3 שלא השיקול הנ"ל עמד בבסיס ההחלטה על ביטול
- 9 הלימודים. באופן פרטני טענה כי אביו של אחד מהעותרים הוא עו"ד והוא זה שמממן את לימודיו
- 10 והעותר השני, מקבל את המימון מבני משפחתו ויש פיקוח על הפקדת הכספים לחשבונו. כך גם לגבי
- 11 העותר השלישי שהינו תושב השטחים. לטענתה, במידה שמתקיים חשש כלשהו לגבי אסיר מסוים,
- 12 הרי שניתן לטפל בכך נקודתית ולא בשל כך לשלול מכל האסירים הביטחוניים את הלימודים.
- 13 בנוגע לאפליה במישור המינהלי, לטענתה זו אסורה בין אם מדובר בזכות ובין אם אין מדובר בזכות
- 14 אלא בפריווילגיה.
- 15 טעם שלישי לפיו ההחלטה אינה חוקית לגישתה, הינו כי נעוץ בשלילת הזכות לשיקום ולחינוך של
- 16 האסירים הביטחוניים בין בתי הכלא. היא הפנתה בעניין זה לרע"ב 3969/97 וטענה כי זכותם של
- 17 אסירים ביטחוניים לקבלת שיקום שהם בתוך הכלא, עומדת להם ללא קשר לסיווגם.
- 18 עוד טענה כי נפגעה זכות העותרים לשימוע וחובה היה לבצע את השימוע, שכן מדובר בהחלטה
- 19 שפגעה בפרטים שאף השקיעו מכספם ונרשמו ללימודים בהסתמך על הנוהג והנהל הקודם.
- 20 לבסוף טענה כי אופן בחינת החלטת שבי"ס אינה צריכה להיות האם יש חובה לתת לאסיר דבר מה,
- 21 אלא האם מוצדק לשלול ממנו את אותו דבר.
- 22 לטענתה, במקרה דנן לא התקיים שום צידוק לשלילת האפשרות ללימודים אקדמיים.

טענות המשיבים

- 23
- 24
- 25
- 26 בכתב התשובה שהוגש היפנו ב"כ המשיבים לטיעוניהם בכתב תשובה שהוגש בבג"צ 5488/11, על ידי
- 27 שני עותרים אחרים, וגם הוסיפו טיעונים מספר.

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 16207-09-11 סולטני (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
עת"א 8955-11-11 סלחות (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
עת"א 27387-09-11 צלאח(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
עת"א 39730-09-11 צלאח(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'

- 1 המשיבים טענו כי מתן אפשרות ללימודים אקדמיים איננה זכות המוקנית לאסירים הביטחוניים
- 2 אלא הטבה בלבד ואין חובה על המדינה לתת אותה.
- 3 אמנם אפשרות שלילת ההטבות שאין חובה על המדינה לתת אותם לאסירים ביטחוניים בבתי הכלא
- 4 החלה להיבחן קודם לשתרורו של החייל גלעד שליט, אולם הדבר נבחן על ידי ועדה מקצועית ונמצא
- 5 כי אסירים ביטחוניים מקבלים פריווילגיות שונות, מעל ומעבר למתחייב מעל הדין, נעשתה עבודת
- 6 מטה ובהתאם להנחיות הממשלה, הוחלט על צמצום חלק מן הפריווילגיות הנייל, וביניהן לימודים
- 7 באוניברסיטה הפתוחה.
- 8 נטען כי החלטה הוחלה באופן שוויוני על כל האסירים הביטחוניים, ללא קשר לשיוכם הארגוני.
- 9 המשיבים טענו כי אין עילה להתערבות בהחלטת הנציב הנייל וכי העותרים לא הצביעו על כל זכות
- 10 הקיימת להם או כל חובה העומדת למשיבים לאפשר את הלימודים הנייל על פי הדין בישראל או על
- 11 פי המשפט הבינלאומי.
- 12 עוד טענו המשיבים כי רכישת השכלה גבוהה במסגרת ריצוי עונש מאסר איננה זכות בסיסית
- 13 חוקתית העומדת לאסירים על פי המשפט הישראלי.
- 14 עוד טענו כי שלילת החירות מטיבה עשויה להגביל מימושה של זכות בין באופן חלקי ובין באופן מלא
- 15 וההחלטה לצמצם חלק מן התנאים המטיבים שניתנו לאסירים ביטחוניים נעשתה כדין.
- 16 באשר לטענת האפליה בין אסירים ביטחוניים לגליליים, טענו כי בית המשפט הכיר בפסיקתו בשוני
- 17 בין 2 קבוצות אלה, בפרט נוכח האידיאולוגיה המניעה את האסירים הביטחוניים אשר מתנהלים גם
- 18 בין כותלי בית הכלא על פי הוראות מנגנון מובנה של ארגוני טרור.
- 19 עוד טענו כי החלטתם נתקבלה נוכח מידע המצוי בידי גורמי ביטחון אודות תגמול אסירים
- 20 ביטחוניים על ידי ארגוני הטרור באמצעות העברת כספים אליהם ומן הטעם האמור, מצאו
- 21 המשיבים שאין כל הצדקה לאפשר לארגוני הטרור "לשדרג" את חבריהם במהלך מאסרם.
- 22 לטענתם, בפרשיות שונות שחלקן התבררו בבתי המשפט, נמצא כי גם ביקורים בכלא של משפחות
- 23 ואו של עורכי דין, נוצלו להעברת מסרים, כספים ואמצעים אל הכלא ומחוצה לו ובכך נוצלו הטבות
- 24 שניתנו לרעה.
- 25 נטען כי המדינה אינה חייבת להבטיח תנאי מאסר במסגרתם יתאפשר לארגוני טרור לתגמל אסירים
- 26 ביטחוניים.
- 27 עוד טענו כי גם לאתר שלילת האפשרות ללימודים, עדיין לאסירים הביטחוניים תנאי כליאה סבירים
- 28 על פי המשפט הבינלאומי.

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 16207-09-11 סולטני (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר- מחלקת האסיר ואח'
עת"א 8955-11-11 סלחות (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר- מחלקת האסיר ואח'
עת"א 27387-09-11 צלאח(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר- מחלקת האסיר ואח'
עת"א 39730-09-11 צלאח(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר- מחלקת האסיר ואח'

- 1 המשיבים טענו כי ההחלטה אינה משיקולים זרים, אלא ענייניים וכי נתקבלה לאחר שהובהר כי
- 2 האסירים הביטחוניים מקבלים תנאים שהם מעבר לנדרש ומתחייב על פי הדין.
- 3 לעניין הטענות בנושא השיקום, טענו המשיבים (ובתתייחס לרע"ב 3969/97) כי באותו מקרה טענה
- 4 המדינה כי הליך השיקום הינו הליך טיפולי מובנה ולא טובת הנאה והיות שאסירים תושבי חוץ
- 5 ככלל ותושבי האזור בפרט מנועים מלהישאר בישראל לאחר שחרורם ממאסרם, אין טעם בהפנייתם
- 6 להליך שיקומי, אשר ממילא לא יסייע בקליטתם בקהילתם מחוץ לישראל ולענייננו יפים הדברים
- 7 מקל וחומר שכן אין מדובר בעבריינים שאם ישוקמו יש סיכוי שלא יחזרו לסורם אלא בעבריינים
- 8 אידיאולוגיים אשר הליך שיקומי לא יביא לשינוי באידיאולוגיה שלהם.
- 9 באשר לטענות בדבר הזכות לחינוך, נטען כי זכותם של האסירים הביטחוניים לחופש ביטוי אינה
- 10 כוללת הטלת חובה על המדינה לאפשר להם השלמת לימודי תואר ראשון בתקופת מאסרם, וודאי
- 11 שאין מדובר בליבת הזכות לחופש ביטוי הנשמרת לאסיר גם בתקופת מאסרו.
- 12 נטען כי ספק אם זכות ללימודים גבוהים קיימת כלל במסגרת הזכות לחינוך לאסירים ביטחוניים
- 13 ומכל מקום זו אינה זכות חוקתית שיכולה להיות נובעת אך ורק בשל כך שאסיר כלוא בישראל.
- 14 נטען כי לכל היותר קיימת זכות ללימודי יסוד אך לא ללימודים גבוהים. עוד נטען בהקשר זה כי
- 15 המשיבים מאפשרים לאסירים הביטחוניים להרחיב את ידיעותיהם והשכלתם בעת מאסרם בשורה
- 16 של אמצעים כגון החזקת ספרים, התלפתם, בגוי בעיתונים שונים המודפסים בישראל, החזקת
- 17 טלוויזיה בתנאים וגישה למגוון ערוצים, הכנסת רדיו ועוד. עוד טאמר כי במתקני הכליאה בהם
- 18 מוחזקים אסירים ביטחוניים קיימות ספריות ובהם מצויים רוב רובם של הספרים בערבית שניתן
- 19 להשיג בישראל ולצורך כך אף מקצה שבי"ס תקציב לא מבוטל.
- 20 בנוגע לטענה להעדר מידתיות, נטען כי צומצמו רק חלק מן ההטבות באופן מידתי והדרגתי וכן נטען
- 21 כי באפשרותם של אסירים ביטחוניים שלמדו קורסים כאלה ואחרים, לבקש כי הנקודות שצברו
- 22 יוכרו במוסדות לימוד להשכלה גבוהה גם לאחר שחרורם ועל כן יכולים הם להמשיך את לימודיהם
- 23 מיד לאחר שחרורם מן המאסר, כך בפרט לגבי מי שחינו תושב הארץ ועל כן הפגיעה בו אם בכלל,
- 24 הינה קטנה מאוד.
- 25
- 26 אדון להלן בטענות הצדדים ותחילה לעניין מעמדה של הזכות הנטענת ללימודים אקדמיים.
- 27
- 28.

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 16207-09-11 סולטני (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 8955-11-11 סלחות (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 27387-09-11 צלאח(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 39730-09-11 צלאח(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27

מעמדה של הזכות ללימודים אקדמיים

לאחר ששקלתי את טענות הצדדים מכאן ומכאן, אני דוחה את טענת העותרים כי עומדת להם זכות יסוד ללמוד לימודים אקדמיים כחלק מן הזכות לחינוך.
 זכות לחינוך מוכרת דרך כלל בנוגע לקטינים, היא מעוגנת בחוק חינוך חובה וכזו אינה זכות בעלת מעמד חוקתי כי אם בעלת מעמד חוקי. זכות זו אינה מקימה חובה של הרשות ליצור תנאי לימוד שיאפשרו מימושה (הקמת בתי ספר וכיו"ב).
 האפשרות לרכישת השכלה אקדמית איננה אחת מן הזכויות המפורטות בס' 2-4 לחוק יסוד כבוד האדם וחירותו. כינויה כזכות יסוד, על כן, איננו מדוייק.
 לטעמי, האפשרות לרכישת השכלה אקדמית היא אחת מחירויות הפרט.
 חירות זו לטעמי היא נגזרת של החירות לעסוק בכל עיסוק שאיננו אסור על פי דין או במילים אחרות נגזרת של חופש העיסוק.

ס' 3 לחוק יסוד: חופש העיסוק קובע:

3" כל אזרח או תושב של המדינה זכאי לעסוק בכל עיסוק, מקצוע או משלח יד."

רכישת השכלה אקדמאית נכללת וודאי בהגדרת המונח "עיסוק" שבס' 3 הנ"ל.

ההגנה על חירות זו קבועה בס' 4 לחוק יסוד חופש העיסוק הקובע:

4" אין פוגעים בחופש העיסוק אלא בחוק ההולם את ערכיה של מדינת ישראל, שנועד לתכלית ראויה, ובמידה שאינה עולה על הנדרש, או לפי חוק כאמור מכוח הסמכה מפורשת בו."

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 16207-09-11 סולטני (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 8955-11-11 סלחות (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 27387-09-11 צלאח(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 39730-09-11 צלאח(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'

1 אין בדעתי להידרש לשאלה אם אכן מוסמך היה נציב שב"ס לבטל את הפקודה, אם לאו (על אף
 2 שנראה על פני הדברים שהדבר בסמכותו), שכן, לטעמי השאלה האם יש לאפשר לימודים
 3 באוניברסיטה הפתוחה לאסירים איננה צריכה להילמד רק על יסוד קיומה או אי קיומה של הפקודה
 4 הני"ל.

5 לטעמי, הפקודה הני"ל יעודה העיקרי הינו לקבוע את הנוהלים הפנימיים של שב"ס לאישור
 6 הלימודים ואין היא כשלעצמה מהווה את המקור החוקי לזכות או לחירות לרכוש השכלה גבוהה או
 7 לימודים אקדמיים.

8 חירות זו עיגונת בחופש העיסוק המוקנה בחוק היסוד לאזרח או תושב ולא בפקודת נציבות כלשהי
 9 אשר הותקנה או בוטלה.

10 השאלה החשובה בענייננו היא האם שלילת האפשרות שניתנה בעבר לאסירים בטחוניים ללימודי
 11 חוץ באוניברסיטה הפתוחה, מקיימת את תנאי פסקת ההגבלה שבס' 4 לחוק יסוד חופש העיסוק.

12
 13 בעניין זה נאמר מפי כבי השי' ח. כהן בבג"צ 144/74:

14 "כליאתו של אדם בבית-סוהר אין בה כדי לשלול ממנו חופש תנועתו: רעות ורבות, הכרוכות בהכרח בחיי הכלא,
 15 מתוספות עוד על שלילת החופש. אבל כל נוסף על הרעות ההכרחיות שאין למנען מגבלות ופגיעות שאין בהן לא
 16 צורך ולא הצדקה."
 17

18 השאלה העקרונית, האם מוסמך שב"ס להטיל מגבלות על אסירים, נענתה בחיוב על ידי בית המשפט
 19 העליון בפרשת קונטר (עע"א 1076/95), שם נאמר (בפיסקה 13 לפסק הדין):

20
 21 "שיקול הדעת בעניין הצורך בהטלת מגבלות על אסירים מופקד לפי החוק בידי
 22 שב"ס: האחראיות לשמירת הסדר והביטחון מוטלת עליו ולפיכך גם הסמכות
 23 הנדרשת לצורך זה מוקנית לו".

24
 25 אם כן, ככל שמטיל שב"ס מגבלות על אסירים לצורך שמירת הסדר או משיקולי ביטחון, מתקיימים
 26 שני התנאים הראשונים הני"ל בפסקת ההגבלה.

27

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 16207-09-11 סולטני (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 8955-11-11 סלחות (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 27387-09-11 צלאח(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 39730-09-11 צלאח(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'

- 1 בתשובת שבי"ס לעתירות ובזיקה לשאלת תכלית ההגבלה המפורטת לעיל, נטען כי בידי כוחות
 2 הביטחון מצוי מידע מודיעיני לפיו מתגמלים ארגוני הטרור את חבריהם הכלואים בישראל באופנים
 3 שונים, לרבות העברת כספים ומימון לימודים בעת השהיה בכלא. עוד נאמר כי הטבות שניתנו
 4 לאסירים ביטחוניים נוצלו לרעה להעברת מסרים וכספים מן הכלא לחוץ וההיפך.
 5 מכאן לפי הטענה נוצר הצורך בביטול אותן הטבות החורגות ממילא מתנאי כליאה לפי החוק
 6 והמשפט הבני"ל.
 7 במסגרת זו אף הוצגה לעיוני חוות דעת מודיעינית מטעם השבי"כ הכוללת הן הערכה מודיעינית והן
 8 פירוט של ידיעות מודיעיניות.
 9
 10 מנגד טענו ב"כ העותרים, כי השיקולים שעמדו בבסיס ביטול הלימודים (יחד עם יתר ההטבות שאינן
 11 מעניינה של עתירה זו) הם שיקולים פוליטיים זרים שתכליתם הייתה ליצור לחץ על ארגון חמאס
 12 למען ישוחרר החייל החטוף גלעד שליט.
 13
 14 לאחר ששקלתי את טיעוני הצדדים מכאן ומכאן, ועיניתי עיין היטב בחוות דעת השבי"ס, מצאתי כי
 15 אכן עולה ממנה שהטבות שניתנו לאסירים ביטחוניים נוצלו על ידי ארגוני הטרור לתיגמול חלק
 16 מאותם אסירים, בדרכים מתוחכמות שונות, וכן לצורך יצירת קשר והעברת מסרים מהכלא החוצה
 17 וההיפך. שוכנעתי כי הותרת מצב זה על כנו יש בו כדי להביא לעידוד פעילות טרור ולפגיעה ממשית
 18 בביטחון המדינה.
 19
 20 נוכח האמור לעיל, הטלת ההגבלות נעשתה לטעמי הן מכח הסמכה בחוק והן מטעמים ביטחוניים
 21 חשובים, ועל כן מתקיימים 2 התנאים הראשונים של פסקת ההגבלה שבס' 4 לחוק יסוד חופש
 22 העיסוק.
 23
 24 השאלה הבאה שיש לבחון היא האם מתקיימת דרישת המידתיות שבפסקת ההגבלה.
 25 בעניין זה טענו ב"כ העותרים כי היותה של ההחלטה גורפת מבלי שנבחן עניינו של כל אסיר ביטחוני
 26 בנפרד ביחס לצרכי שמירת הביטחון הני"ל, יש בה כדי לפסול את ההחלטה. כמו כן טענו בעניין זה כי
 27 היה על המשיבים לבחון את מקורות המימון של הלימודים, או אז היו נוכחים לדעת כי מכספי
 28 משפחות העותרים ממומנים הלימודים ולא מכספי ארגוני טרור.

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 16207-09-11 סולטני (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
 עות"א 8955-11-11 סלחות (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
 עות"א 27387-09-11 צלאח(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 39730-09-11 צלאח(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'

- 1 עוד נטען כי הלימודים שכבר נרכשו ירדו לטמיון. עוד נטען כי ההחלטה על ביטול הלימודים אינה
 2 עומדת במבחני המישנה של פסקת ההגבלה שכן, אין בין הפעולה שננקטה לבין השגת התכלית
 3 הביטחונית שום קשר רציונאלי, לא נבחן אמצעי פחות בחומרתו וכי התועלת מנקיטת אמצעי זה של
 4 ביטול הלימודים, לעניין הציבורי, פחותה מן הפגיעה הנגרמת לעותרים.
 5 כן נטען כי די בפיקוח קצינת החינוך של בית הכלא כדי למנוע את הסיכון הנטען, ואמצעי זה יש
 6 לאמץ כאמצעי פוגעני פחות.
 7
 8 בתשובה לטענות אלו טענו המשיבים לעניין המידתיות כי בוטלו רק חלק מן ההטבות שניתנו
 9 לאסירים הבטחוניים וכי הדבר נעשה באופן מידתי והדרגתי. כן נטען כי הכספים ששולמו עבור
 10 הלימודים יוחזרו לעותרים וכן אותן נקודות אקדמיות שרכשו עקב הלימודים עד להפסקתם,
 11 תוכרנה להם במידה שימשיכו לימודיהם לאחר מאסרם והם יוכלו לנצלם באותו מועד.
 12
 13 לאחר ששקלתי את טענות הצדדים מכאן ומכאן בכובד ראש, סבורני כי גם המבחן השלישי, מבחן
 14 המידתיות, מתקיים.
 15 אזכיר, כי מחוות דעת השב"כ שהוצגה בפניי עולה כי הטבות והקלות שניתנו לאסירים ביטחוניים
 16 נוצלו במקרים רבים לצורך יצירת ערוצי תקשורת והעברת מסרים לשני הכיוונים וכן לצורך תגמול
 17 אסירים ביטחוניים על פעילותם כנגד המדינה ואזרחיה, תיגמול שתוצאתו הטבעית הינה עידוד
 18 הטרור. אופן התיגמול היה נסתר מן העין ונעשה בדרכים שונות ומתוחכמות.
 19 על כן לא ניתן לומר כי קיצוץ ההטבות שיש בו לפי טבען להקטין או למנוע סיכונים אלה נעדר קשר
 20 רציונאלי בין האמצעי לבין התכלית של הגנה על האינטרס הציבורי המוגן, במקרה דנן.
 21
 22 אשר לאמצעי הפחות בחומרתו, אינני מקבל את טענת ב"כ העותרים לפיה ניתן להעביר את חומר
 23 הלימודים דרך קצינת החינוך כגורם מבקר ומפקח, כאפשרות מספקת. שכן, גם אם בדרך זו ניתן
 24 עקרונית (וגם לעניין זה יש להקצות כח אדם מספק, בתנאי תקציב מוגבלים) לפקח על העברת
 25 מסרים, אין בכך כדי למנוע תיגמול של האסירים הביטחוניים על ידי מימון לימודיהם על ידי ארגוני
 26 טרור באופנים עקיפים שונים ורבים, עד שהכספים מגיעים מארגוני הטרור לגורם המשלם את עלות
 27 הלימודים. חוות דעת שב"כ פירטה בתוכה אופנים שכאלה.
 28

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו ככית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 16207-09-11 טולטני (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 8955-11-11 טלחוט (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 27387-09-11 צלאח(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 39730-09-11 צלאח(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'

1 אני דוחה גם את הטענה כי לא מתקיים מבחן המידתיות הצר (תועלת המושגת לאינטרס הציבורי
 2 כתוצאה מההגבלה העולה על הנוק הנגרם לעותרים).
 3 מניעת עידוד טרור הינה אינטרס ציבורי ראשון במעלה. מאידך, הפגיעה בעותרים היא זמנית.
 4 נקודות הזכות שצברו מלימודיהם עד כה תישמרנה להן. הם יוכלו להמשיך בלימודים אקדמיים
 5 לאתר שחרורם. גם כספי שכר הלימוד ששילמו הותרו להם וניתנה להם האפשרות להשלים בחינות
 6 בגין אותם קורסים שכבר למדו.
 7 יתר על כן ובאשר לעותר 3, ספק רב אם היה צורך ללמוד לימודים אקדמיים בישראל, אלמלא
 8 מאסרו.
 9 טעמי, נוכח המפורט לעיל נתקיים גם מבחן המידתיות.

10 טרם טיום אתייהס למסי' טענות נוספות שהעלו י"כ העותרים.

טענת פגיעה בשוויון

11 טענה זו יש לדחות. ראשית, נוכח האופי המיוחד הנלווה להתארגנותם של האסירים הבטחוניים
 12 הכיר בית המשפט העליון בצורך בנקיטת מגבלות קפדניות יותר בהשוואה לאסירים פליליים
 13 אחרים (ראה בג"צ 221/80 דרויש נ. שבי"ס).
 14 גם את הטענה לאי שוויון בין אסירים בטחוניים ערבים ליהודים אני דוחה. הטענה נטענה בעלמא,
 15 ולא הוצגו בפניי מצד העותרים נתונים לאפליה שכזו.

שלילת האפשרות לאחר שכבר ניתנה בעבר.

16 בעניין זה נטען כי אין לבחון את מתן האפשרות ללימודים במקרה דנן כאילו נתבקשה רק עתה וכי
 17 לפי מבחני המשפט המנהלי, זכות שכבר ניתנה נדרשים לצורך שלילתה טעמים כבדי משקל יותר
 18 מאשר הטעמים הנדרשים לסירוב לתיתה מלכתחילה.
 19 במישור המשפטי כלל ידוע הוא כי זכויות שהוקנו לפרט אף על יסוד החלטה מנהלית נעדרת בסיס
 20 חוקי לא תישללנה ממנו מקום בו בהסתמך על אותה החלטה בתום לב, שינה מצבו באופן שייגרם לו
 21 נזק בלתי הפיך משלילת הזכות שהוקנתה.
 22
 23
 24
 25
 26
 27

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבוענו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 16207-09-11 סולטני (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר- מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 8955-11-11 סלחות (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר- מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 27387-09-11 צלאח(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר- מחלקת האסיר ואח'
 עת"א 39730-09-11 צלאח(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר- מחלקת האסיר ואח'

1 ברט, לא שוכנעתי כי במקרה דנן הנזק שייגרם לעותרים הוא בלתי הפיך. דנתי קודם לכן בטענת
 2 העותרים לאי התקיימותו של מבחן המידתיות כמובן הצר, וכבר קבעת במסגרת אותו דיון כי הנזק
 3 לעותרים הוא זמני בלבד. הם יוכלו להשלים את רכישת ההשכלה הנמנעת מהם עם שחרורם
 4 מהכלא. מדובר אם כן בעיכוב זמני ולא בנזק מהותי או בלתי הפיך.

סוף דבר

5
 6
 7 מצאתי כי שלילת האפשרות ללימודי חוץ קדם אקדמיים מהעותרים נעשתה בהתאם להוראות
 8 פסקת ההגבלה שבחוק יסוד חופש העיסוק.
 9 אשר על כן אני דוחה את העתירה.

המוכירות תמצית העתק התחלטה לצדדים.

10
 11
 12
 13
 14
 15 ניתנה היום, יג' אדר תשע"ב, 7 למרץ 2012, בהעדר הצדדים.

יונתן אברהם, שופט

16